

Johann Sithmann Johann Philipp Lange

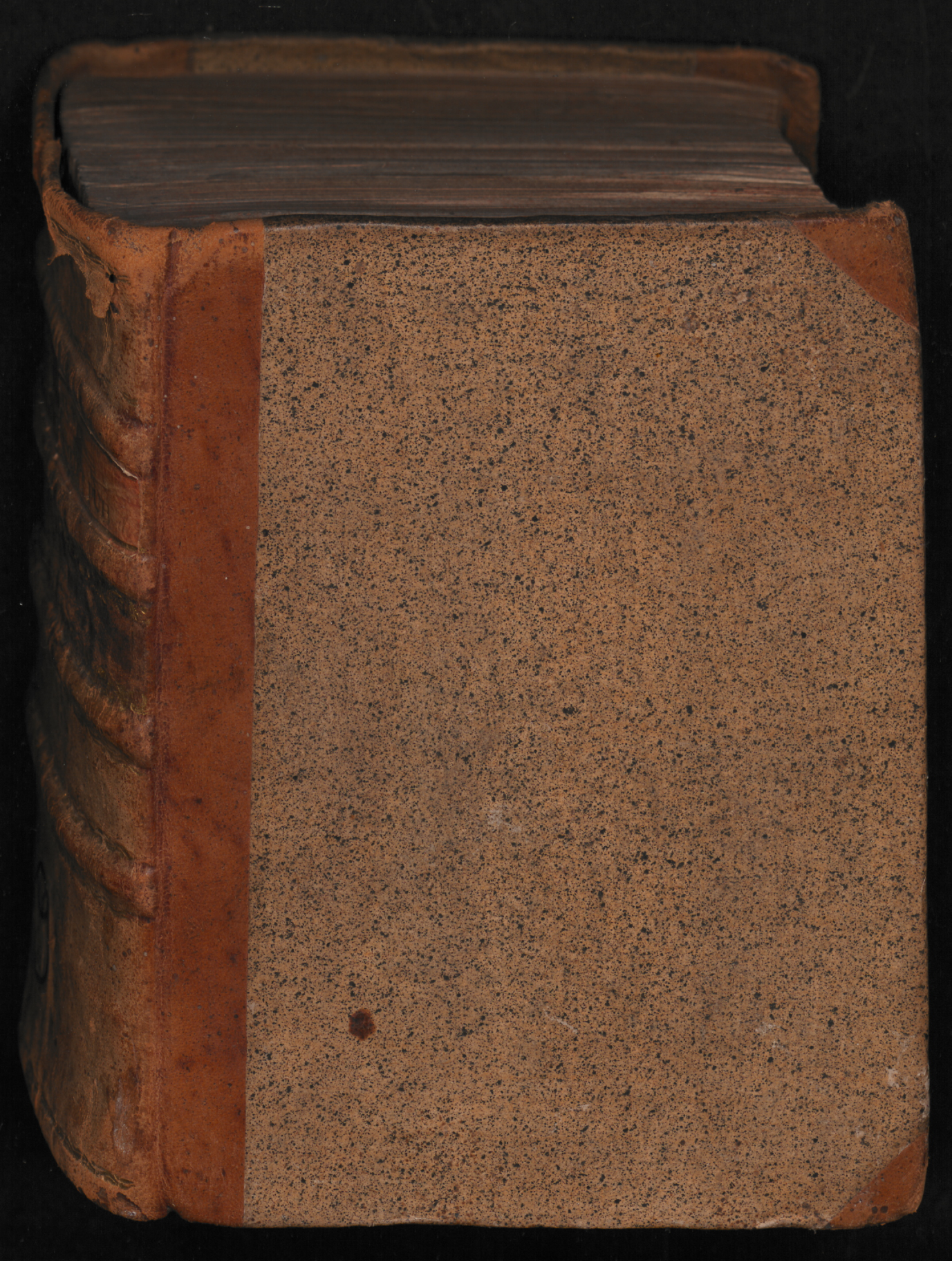
Speculi Imperii Romani Veteris Disputatio Decima De Continuatione Iuris Civilis ad tempora Iustiniani ad Constitut. ...

Stetini: Goetschius, 1653

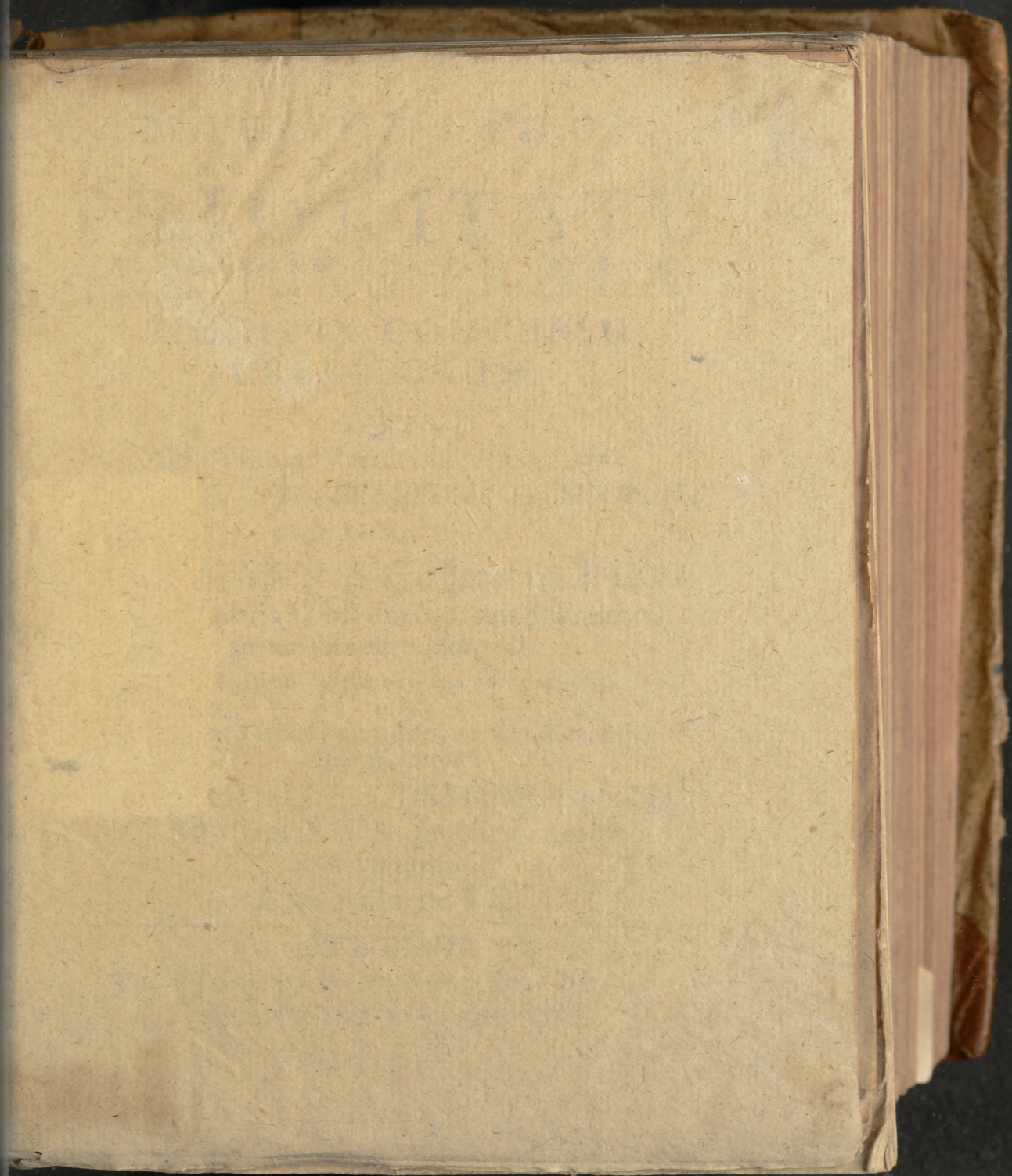
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn757220355>

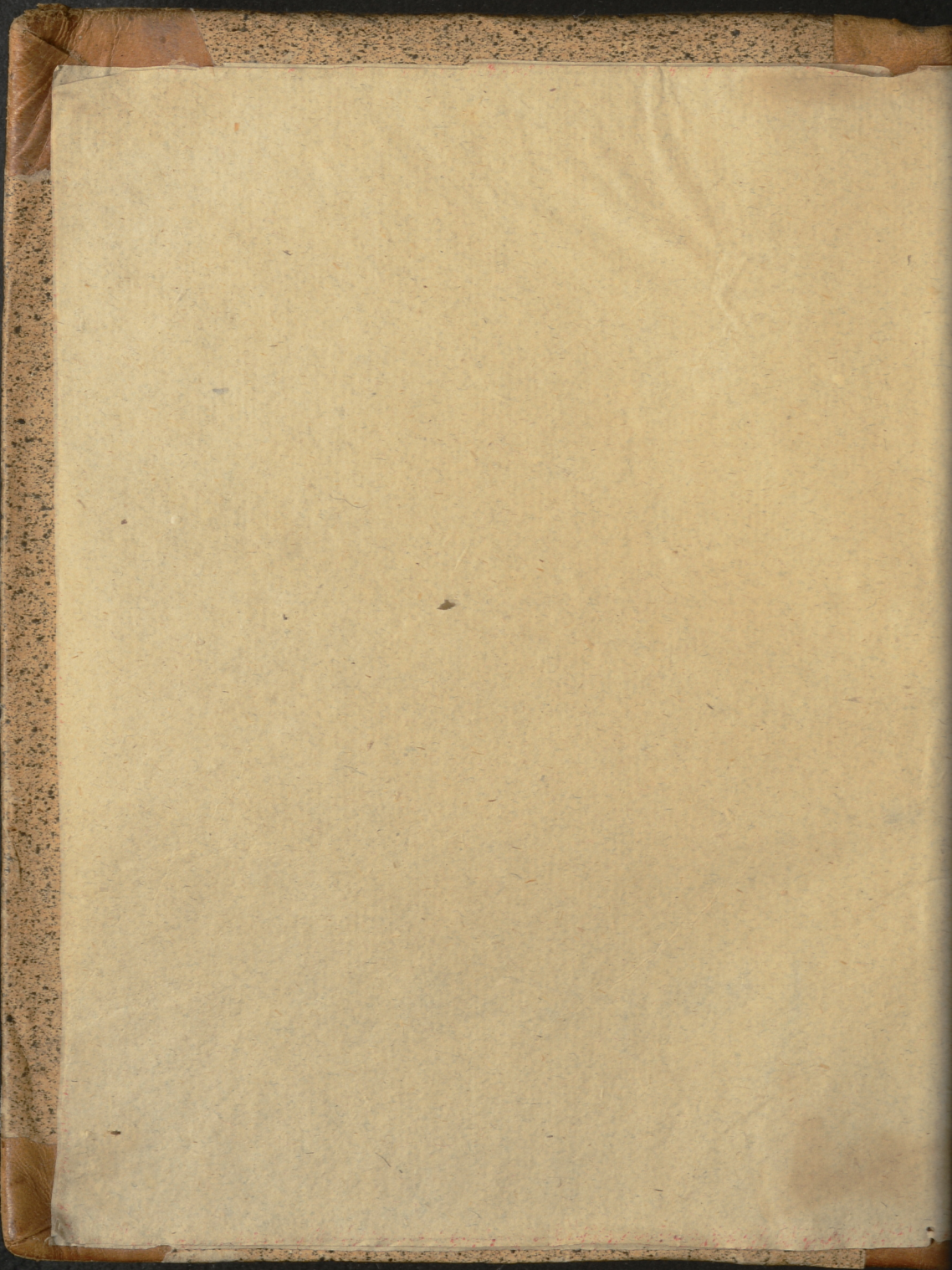
Druck Freier Zugang

V. K. 2 (165.)

SPECULI IMPERII ROMANI
 VETERIS
 DISPUTATIO DECIMA
 De Continuatione Juris Ci-
 vilis ad tempora Justiniani ad Constitut.
*Hec. Constit. Summa. Const. Imperatoriam. Constit.
 Deo auctore. Constit. Omnem. Const. Tanta.
 Constit. Dedit. Constit. Cordi.*

Qvam

S. S. Triade feliciter annuente

PRÆSIDE

Clarissimo, Consultissimo & Excellentissimo

DN. JOHANNES *Sichman* / J. U. D.
 PROFESSORE REGIO,

Præceptore & Fautore æviternum honorando,

Publicè disquisitioni submittit

JOHAN. PHILIPPUS *Lange* / Stet. Pom.

In Acreaterio Majori d. 7. Julii horis ab 8. matutinis.

ANNO M. DC, LIII.

STETINI,

Typis GEORGII GOETSCHII, Pædag. Reg. Typogr.

VIRIS

*Admodum Reverendo, Nobilissimis, Amplis-
simis ac Consultissimis,*

DN. CHRISTIANO LABES à Pabebach /
Templi Cathedralis Marianæ ac Regii
Pædagogii Stetinenfis Capitulari, ut
& Consistorii Assessori, nec non Ca-
pituli Caminensis Canonico eminent-
tissimo.

**DN. JOACHIMO HAMMERMEISTE-
RO von Hammerstede /** Cto & in
Archidicasterio Stetinenfi Protono-
tario Regio meritisimo.

DN. ULDRICO Engelbrechten / in Ar-
chidicasteriis Pomeranicis Advocato
& Republicæ Stetinenfis Senatori
spectatissimo.

*Magnis suis Mæcenatibus, Promotoribus, Favi-
toribus, cognato & affinis plurimum de-
venerandis, ad gratum erga ipsos animum
declarandum, debitamq; observantiam ex-
hibendam. cætenus hoc Juridicum, in sui &
studiorum suorum commendationem devotè
consecrat & grata manu offert,*

JOHAN. PHILIPP. Lange / Resp.

*l. Consil. 5. 3. Nulla pariter nec Amali nec Sirovici, nec inuitata uelita, j. H. Hone.
Geo antone S. C. in h. dia merito nosse facimus, qd ex nosy ej sty implich, auctoritas.
Tanta. D. 10. una ity arbitrate indultu.*

*pro completio
p. 10. 10. 10.*

in Wesens.

accedendi in h. 2. 3. park terti.

park libe terti & quati.

to tota etia h. 10. Septuaginta

Interfatory h. 10. terti et.

in 2. D. 9. 1. 8. 9. 2.

atiamby

SPECULI IMPERII ROMANI VETERIS,

DISPUTATIO DECIMA

De Continuatione Juris Civilis ad tempora Justiniani ad Constitut.

Hec. Constit. Summa. Constit. Imperatoriam. Constit.

Deo auctore. Constit. Omnem. Constit. Tanta.

Constit. Dedit. Constit. Cordi.

RESPONDENTE

JOHAN PHILIPP Lange / Stet. Pom.

Subsequentes † Salvium Jcti Papinianus, Fabius : Sabinus : Cato quidam ; Domitius Ulpianus : Aelius Cordianus ; Gordiani Imperatoris Pater, & ipse reverâ vir insignis, Julius Paulus : Claudius Venatus : Pomponius : Alphenus : Apricianus : Florentinus : Martianus : Callistratus : Hermogenes : Venulejus : Triphonius : Metianus : Celsus : Proculus : Modestinus, Item Catilius Severus Alexandri Severi Cognatus Vir omnium Doctissimus. Aelius Severianus : Quintilius : Cajus Marcellus, &c. Edictum plenius commentariis illustrarunt, aut virtutis amore, aut ut in sectis à Capitone & Labrone motis propugnandis ingenium probarent, evenit tandem ut Jurisprudentia tot opinionibus & sententiis Dd. partim indecis, partim vel maximâ partem contrariis mole sua laboraret, Jurisq; genuini ratio vix haberi posset Const. Deo auctore §. 12. De Concept. ff. circa fin. † Justinianus felix avi & genii Imperator cum Jus constaret LL. XII. Tabul. Plebiscitis : SCtis. Prætorum Edictis : & potissimum Edicto perpetuo, infinitis commentariis, non tam enucleato quàm obscurato, innumeris etiam Prudentum Responsis aliisq; libris, & insuper Principum constitutionibus ab Adriani & Antonini pii temporibus, qui circa annum Christi cxvii & cxxxviii. imperare ceperunt ad se delatis, adeò confusis, inordinatis, & variis, ut vel planè humanitus impossibile fuerit dimidiam partem ab uno homine perlegi, tan-

Man. in dicit Juri & c. sic
gmodim; p. d. p. m. h. i.
dicitur d. n. tot. episcopi. l. b.
Pauli. mo. se. h. s. ab. et. etc. p.
li. fragmenta. tot. q. certant.
Scribit. §. q. t.
2. in. ep. h. i. m. q. n. t. a. n. d. i.
m. o. g. §. 1. q. t. q. u. o. c. r. u. i.
S. o. u. r. c. u. s. b. y. b. o. s. u. l. i. b. i. n. o. n.
p. i. l. i. a. o. p. p. e. n. t. i. a. s. q. u.
p. r. o. c. u. l. u. s. p. r. o. c. u. l. u. s.
A. u. t. o. r. i. t. a. t. e. u. n. d. e. r. e. g. a. t. l. e. g. e. m.
3. R. a. p. p. o. r. t. a. s. t. h. m. A. t. t. a.
& p. o. r. t. o. p. r. o. c. e. p. t. o.
e. x. t. o. l. a. P. o. m. p. o. n. i. u. s. d. e. l. e. g. e.

4. a. r. a. g. i. a
5. r. a. i. d. e. l. l. o. v. a. h. o. m.
6. i. n. t. e. r. n. o. n. m. e. d. i. t. i. o. n. e. q. u. i.
7. p. e. p. t. e. a. d. m. l. e. g. e. d. e. j. u. r. e.
8. c. r. i. m. e. n. f. a. l. s. i.
9. s. e. p. t. i. m. o. n. i. u. m. i. n. e. p. t. e. 2.
10. p. e. t. i. t. i. o. p. r. i. n. c. i. p. u. m. s. u. p.
11. o. b. s. u. l. t. a. t. §. 40.
12. C. e. i. u. s. o. p. i. n. i. o. s.
13. p. u. b. l. i. c. i. t. a. t. e. r. e. h. a. t.
14. t. o. t. i. u. s. q. u. i. s. t. i. t. u. t. i. o.
15. o. m. n. i. u. s. a. b. d. i. b. a. l. i.
16. t. i. b. i. p. r. i. n. c. i. p. u. m.
17. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e.
18. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e.
19. C. o. n. t. r. a. r. i. u. m. d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. e.
20.

Prosp. Tuid. Lippin. Zmaros Emrys. Nicap. Ii Paul. Brac. Bludg. Fulgor. & G. 17. Hec. 1800.
Prosp. 5. script. q. h. a. d. n. i. p. t. o. n. a. r. e. a. n. 2. p. u. l. s. a. t. a. l. i. n. s. t. i. m. u. l. t. i. q. u. o. s. t. o. l. i. d. i. t. a. t. i. p. 17. n. u. l. t. o. d. i. l. p. 78. s. i. m. u. l. a. t. o. p. 18. f.
De. c. o. n. s. i. d. e. r. e. p. r. e. s. e. n. t. i. o. n. e. u. n. d. e. r. a. n. i. p. i. s. p. 19. v. i. d. p. 20. q. u. i. p. r. i. m. a. l. i. e. e. t.
Comm. de. i. n. t. e. r. n. o. n. m. e. d. i. t. i. o. n. e. s. e. c. u. n. d. a. p. a. r. t. e.

- tum abest, ut commode juris omnes partes à Studioſis in ſuceum & ſanguinem converti poterint, uti conſicitur ex conſtitut. *omnem de docend. rat.* §. 1. cum ſeqq. malo huic literario remeſeri animum inducens, rem hanc quam nemo unquam ſperare neq; optare auſus fuerat, ſibi licet difficillimam, imò impoſſibilem, manibus ad cœlũ erectis, Conſtit. *Deo autor ad Senat.* poſt princip. & Conſt. *Dedit.* §. 1. in fin. *De concept. ff.* æternò auxiliò invocato feliciter aggreſſus eſt anno Imperii ſui ſeqvente, qui in annum Chriſti dxxix. incidit, Haloand. *in Corp. gloſ. poſt lib. 9. Cod.* quod ipſe teſtatur in Conſt. *Hec. de novo cod. fac.* poſtquã Jus Romanũ ultra an. mcccc.
3. in confuſione fuerat §. 5. *De Concept. ff.* † nec conatibus Papyrii Ciceronis, de quo tamen dubitat Duaren *lib. 1. c. 2. pag. 1. Syllæ,* ofilii Salvii Juliani, Pompeii Magni, Julii Caſaris, imò & Conſtantini antegreſſis temporibus, modo licet tunc longè faciliore, quicquam effici potuerat, Juſtinianò ſolò palmam hanc aliis omnibu præripiente.
 4. Rem magnam hanc aggreſſus † aſcitis Jctis præclarisſimis ex Conſtantinopolitanã & Berytenſi Academia, aliſq; togatis & Practicis Doctoribus, *Triboniano,* & qui ſub ipſo opus elaborarunt, *Conſtantino: Theophilo: Dorotheo: Iſodoro: Thalleleo: Salaminiò, Eudoxio: Leonio: Cratino: Stephano: Mena: Prodocio: Eutolmio: Timotheo: Leonide: Platone: Jacobo: Conſtantino: Joanne,* qui viſuntur in §. 9. *De Confirmat. ff. ad Senat.* Conſtit. prim. *de novo Cod. fac.* Et Conſtit. *Cordi. de Emendat Cod.* † Primã manu admotã Conſtitutionibus Principum ab Adriani & Antonini piĩ
 6. temporibus ad ſua uſq; tempora emiſſis, à Julio † enim Caſare ad Adriani tempora conſtitutiones ferè nullæ ſupereãnt, niſi quæ ſparſim in Juris Conſultorum & Historicorum libris referuntur: Ita communiter omnes quot vidi tradunt Dd. ſed cum grano ſalis hoc eſt accipiendum. Non equidem † inficior ex legibus Julii Caſaris nullam fere corpori Juris eſſe inſertam, licet condiderit multas v. c. *Judiciariam,* ut Judicia dividerentur inter Equeſtres & Senatores, quam refert Syeton. *in Geſ. Dion. lib. 43. Gell. lib. 14. c. 2. Repetundarum,* quam ſæpius allegat Cicer. *Epist. 1. ad Q. Fratr. Epist. 1. lib. 6. ad Attic. lib. 2. officior. Agrariam.*
- Flu.

Plutarch. in Pompei. & Caesar. Dio. lib. 38. Vellejus lib. 2. *Majestatis* quæ poenam habuit aquæ, & ignis interdictionem. Cic. *Philipp.* 2. Paul lib. 5. *sententiar. tit. 26. De legibus Cesaris.* Appian. *De bell. civ. 5. lib. 2.* & multas alias plures de quib. vid. Cic. in Orat. *pro Balb. & pro Domo sua: Philipp. 1. 1. Epist. ad Brut. Dion. lib. 43. Sveton. in Jul. & August.*

Verum † num de legibus Julii Augusti Octaviani nullæ tunc temporis extiterint, quæ Corpori Juris potuissent inseri, ut illico necessum fuerit ab Hadriani constitutionibus facere initium, quæ Codici priori commendarentur, dubitatione manifestâ non caret. Quæ enim leges Juliae *Majestatis*? Julia de *Ambitu*? Julia *Caducacia*? Julia de *Adulteriis*? Julia *Peculatus*? Julia de *Residuis*? Anne hæ omnes Julii Augusti Octaviani? quæ tamen magnam partem in Codicem primum Theodosianum, Gregorianum & Hermogenianum relata sunt, imò in Pandectas, institutiones, & Codicem repetitæ prælectionis hæ omnes. Circa † hanc rem solidè & accuratè tenendum, quæ de hisce legibus in Pandectis referuntur, ipsa vestigia & rudera esse antiquitatis legum Julianum, quæ non per omnia & æque traduntur in Institutionibus & Codice repetitæ prælectionis, sæpe enim vel constitutionibus, vel SCtis, legibus Juliis derogatum, obrogatum, & subrogatum est nec ulla serè lex publicorum Judiciorum eorum sincera remanet, sed retentò solò legis nomine ei aptata sunt, quæcunq; postea aliæ vel leges, vel Constitutiones invexerunt. Hinc est quod in titulis Codicis legum Julianarum nullas leges inscriptas nomine Julii Octaviani videamus, sed aliorum Imperatorum, tam Ethnicorum quam Christianorum, qui Hadrianum longâ serie loquuntur.

His ita præcognitis redimus ad antegresfa † primum Codicem ex Constitutionibus à temporibus Hadriani emisissis esse compositum. Harum tres extabant Codices *Theodosianus Gregorianus*, & *Hermogenianus*, unus ab imperatore Theodosio Juniore, reliqui duo à privatis sunt compilati, Theodosianus continebat constitutiones Christianorum imperatorum à Constantini temporibus, reliqui duo ab Hadriano aliorum sequentium Imperato-

30i Decemb. publicatur d. Constit. de Concept. ff. † Appellatum 14.
 hoc opus Pandectæ seu Digesta quod omnia Jura antiquo-
 rum Jurisconsultorum contineant vel digerant, quò genere
 Pandectas masculino vel feminino secundum lectionem Floren-
 tinam usurpes non perniciose errabis. Continent 441. Titulos :
 & 8145. leges, uti ego computo. Septiformem autem & 15.
 quinqvagenariam Pandectarum divisionem Bulgarus & asfectæ
 rectius retinuisent, quam bardam illam & barbaram in *vetus*
infortiatum, & *novum* digestum substituisent. † Vetus albâ 16.
 pelle vestiverunt, quod principia Juris & contractus contineret:
 Infortiatum nigrâ pelle, quod materias testamentarias & defun-
 ctorum doceret, novum rubrâ pelle circumduxerunt, quod ma-
 teriam sanguinis & delictorum traderet. † Ter pandectæ confir- 17.
 matae sunt: ut tantò augustior earum esset auctoritas: l. 2. de V.
Jure eund. d. constit. ad Senat, quæ ex Græco Idiomate in lati-
 num à contio versa est. † Notantur frequenter Pandectæ li- 18.
 terula ff. quam pro Græco π. ex festinatione & incuria lati-
 norum librariorum fuisse substitutam Alciatus conjicit lib. 5.
diapunct. c. 16. quæ conjectura melior Steph. Forcatuli qui F. F.
 geminum ponit, quod Digesta sint ex tanta mole Fabre fa-
 cta in *Necio mant. Dialog.* 1. n. 15. † Voluit Justinianus ne compi- 19.
 latores authorum ex quibus hæc comportarant, nomina subdice-
 rent. *De confirmat. ff.* quod alienorum librorum Plagiarii ob-
 servent. † Hæ inscriptiones titulorum licet in casu & intellectu 20.
 legis dubio non necessariam dent interpretationem, probabili-
 ter tamen arguunt legi junctæ, qualis in dubio ejus mens, &
 qualiter interpretanda sit. Alioquin imperator omnia quæ in
 pandectas retulit sua fecit, responsis illis non per se, sed Impe-
 riali splendore vim legis habentibus, aliorum scriptis nō expressis,
 planè & sub crimine falsi rejectis Const. *Tanta* §. 19. de *Confirmat. ff.*
ad omnes popul. Unde liquet † pauli receptas sententias ab Ammia- 21.
 no collectas Corpori Juris non insertas: Ulpiani & Caji frag-
 menta & Institutiones; Immò leges Hermogeniani, Gregoria-
 ni & Theodosiani Codicis vim legis nullam habere, nec in Ju-
 diciis rectè allegari, quanquam ad loca obscuriora dilucidanda
 nonnunquam rectè adhibeantur.

238.

22. Dum pandectæ componuntur † & manum admovent In-
stitutionibus, Tribonianus, Theophilus & Dorothæus speciale man-
datum habentes, utq; rationem correcti & emendati Juris, quod
in Codicem repetitæ prælectionis postea relatum est, haberent
commessione addita, quod fatetur Justinianus in Const. Cordi. §. 1.
de Emendat. Cod. Editæ sunt ante digesta A. imperii Justiniani VII.
circa A. C. DXXXIII. *Justini 3. Cos. 11. Calend. Decemb* hoc est 21. Nov.
Digesta edita eodem anno sed 17. *Calend. Jan.* hoc est 16. Decemb.
Just. 3. Cos. incepta sunt ff. 18. *Calend. Januar.* A. D. DXXX.
Lampad. & Oreste Cos. utraq; confirmate sunt 3. *Calend. Januar.*
hoc est 30. Decembr. A. 533.

23. Quadriennium erat post primum Codicem confectum,
postquam hæc jura divulgarentur † potius decennium ac ultra
confecissent Compilatores & uti conjicere liceat, tanta præcipi-
tantia signa in laborioso hoc opere non dedissent. † Tulerat
autem Justinianus hõc quadriennio † decisiones 50. & Consti-
tutiones ultra ducentas novas, quod scribit Alberic. Gentil.
Disputat. de lib. Jur. civil. c. 1. quæ priori Codici non erant insertæ,
illis jus supervacaneum, & inutile correxerat; Hic jus contro-
versum, quod varia & contraria Responsa Jctorum compilato-
ribus movebant, vel post editas pandectas motum erat, deciderat.
Constitutionum major pars latino Idiomate prodiit, pauciores
Græco emanarunt, inter quas conspicuæ sunt Friderici impera-
toris, quæ vulgo Authenticæ dicuntur, qualis est auth. *Sacramentæ
Impuberum C. si advers. vendit. Authent. Habita ne Filius pro Patre
Auth. omnes peregrini C. Commun. de success.*

25. Decisiones † non tantum ex inscriptionibus & subscriptio-
nibus notam vulgariter capiunt, quod ad Julianum & Johan-
nem præfectum Prætorio conscriptæ, vel sub vel post consularum
Lampadii & Orestis emisæ, quas notas & constitutiones habere
constat. Sed † & ex tempore Decii qui post primum codicem
mense Aprili editum, Consul factus est, quæ igitur leges post
mensem illum sub Decio Consule editæ sunt pro Decisionibus
26. haberi queunt. Ipse † Justinianus 7. *Consul.* solus post Consu-
latum Lampadii & Orestis fuit, quæ subscriptio æquè attenden-
da est,

da est, quod monet Haloander in *Chronolog. post lib. 9. Cod. in corp. gloss.* † Egvinus Baro hanc notam superaddit: Si data lege apparet de veterum quaedam Jurisconsultorum controversia, quam si lex codicis statim decidit, decisionem esse ex illis 50. unam in initio *Comment. ad τὰ πρώτα*, Decisiones 50. sunt hæ, inter quas 25. adhuc decisionum nomen retinent, reliquæ 25. interdum constitutiones appellantur. V. C. l. ult. C. de negot. gest. l. 12. 13. 14. 15. 16. C. de usufr. l. pen. C. ad SC. Vellei. l. ult. C. contr. empt. l. ult. C. de condit. indeb. l. 25. & antepen. C. de Nupt. l. pen. C. de curat. furios. dat. l. ult. C. de furt. l. ult. & penult. de necess. serv. hered. instit. l. pen. & ult. C. de posthum. l. antepen. & ult. C. de Jure deliber. l. cum quæstio C. de legat. l. cum inter. C. de fidei comis. libert. l. 1. C. de comm. serv. manumiss. l. ult. C. ad SC. Orfician. l. 2. C. de Prator. pign. l. veteris C. de contrab. stipular.

Aliæ Decisiones 25. quæ interdum Constitutiones appellantur sunt. l. ult. C. qui & advers. quos l. ult. C. de petit. hered. l. ult. C. de servit. l. ult. C. de dot. promiss. l. ult. C. de auth. præst. l. pen. & ult. C. de Impub. substit. l. pen. C. de V. S. l. pen. de fidei com. l. ult. C. de legat. l. ult. C. de condit. Inscr. l. pen. C. ad SC. Trebell. l. ult. C. ad L. Falcid. l. ult. C. de manumiss. testam. l. pen. C. fidei com. libert. l. ult. C. de præscript. long. tempor. l. 1. C. de eo quid Inter. l. 1. C. de oper. Novinunciat. l. 2. C. de. serv. comm. manumitt. l. ult. C. de his qui bon. cedunt. l. ult. C. de bonis auctor. Judic. postidh. optima. C. de contrab. stipulat. l. ult. C. de rem. pign. l. pen. C. de adopt. l. ult. C. de don. mort. caus.

Reliquæ ergo leges novæ prædictæ modò notatæ, quarum plures sunt, communiter constitutiones novæ appellantur.

† Alius ergo Codex, quem repetitæ prælectionis dixit Justinianus, cui decisiones illæ 50. & constitutiones infererentur. A. C. DXXXIV. 14. *Calend. Decembr. Constantinop. Justin. 4. Coss. & Paulino* sub authoritate Imperiali confectus, & editus est, priori Justiniano incompleto & sæpe sibi cōtrario, abrogatò. de Const. Cordi. *gha d. 2. De Nov. Cos. fac. Just. Cons. 3. 1.*

Quod ne continuo ita fieret † constitutiones sequentes, quarum statim post codicem repetitæ prælectionis editum, 12. emiserat, voluit peculiari inseri libro. Emanarunt autem CLXVIII. in IX. collationes distributæ Novellaram nomine insignita. Num autè Justinianus ipse Novellas in collationes has divisit, vel alius

Justi-

33. Justinianò defunctò, non æque constat. † Verisimile est post Justinianum à Jurisconsultis ante vel post Bulgari tempora, Novellas in hæc collationes esse divisas, quia nullum generale præmium aut confirmatio, quod in aliis libris Juris factitatum videmus, novellis à Justiniano præmissa est.
34. Novellæ in † genere accipiuntur, pro Jure noviore ut in §. 2. *constit. de nov. cod. fac. l. 29. l. 34. ff. de Inoffic. Testam. l. 5. ff. de LL. §. 1. in fin. Instit. quib. mod. toll. obligat.* Proprie pro constitutionibus illis, quas Justinianus post editum cod. repetitæ prælectionis singulari volumine comprehendit, de quibus jam nobis sermo est. Harum Justinianus genuinus & nativus parens est, ejusq; voluntate in Corpus Juris redactæ §. 4. in fin. *de Emendat. Cod.* ex quibus authenticos, vel authenticorum particulas Irnerius (Lotharii imperatoris consiliarius & primus juris Justiniani noviter reperti, in Academia Bononiensi Profesfor) desumptas, Codici inseruit. Omnes Græco idiomate Constantinopolis emissæ paucis exceptis latinis, inter quas numerantur novellæ 9 II. 23. 62. 143. & 150. quæ Græce dubiis editionibus exierant Haloandro & Schrimgero vertentibus.
35. Quis † autem autor Novellas nobis latinò sermone in præfenti forma exhibuerit, nondum certò exploratum est, Molinæus cum Juris imperitum taxat, eruditionis tamen encomium apud Cujacium meretur *lib. 18. Observat. cap. ult.* Ab hisce Authenticis seu Novellis Justiniani † Synopsis Novellarum Juliani, quæ Bulgarii tempore valde in manibus Doctorum versabatur, & etiam temporibus sequentibus à concinnitate, quæ Jus novum continebat, laudem merebat, tanquam hominis privati laborem, Juris vim & potestatem non habentem, segregamus. vid. Cujac. *ad l. 2. §. 8. C. de secund. Nupt.*
37. Cætera † præter hæc Novellas in Gothofredi & Pacii Editionibus junctæ Edicta Justiniani, Justinii, Tiberii, & aliz quædam prægmaticæ constitutiones vim decisivam nullam habent, neq; in Judiciis allegandæ, quia nunquam recte publicatæ & receptæ §. 4. *de Justin. Cod. confirm.* Imo & ipsius Leonis Novellas ipsius Leonis tempore nunquam obtinuisse refert Cujac. *6. Observat.*

servat. 9. Felicitate ergo sua Justinianus Jura nobis exhibuit † In. 38.
Institutionum, Pandectarum, Codicis, Novellarum. Hoc ne & sine
 antinomia & dissonantia querela? Nil † succensimus Justiniano 39. *de h. q. ex alij E*
 sed solius Triboniani studio. *Inter.* Ecquis autem exiguitatem huma-
 nae memoriae ab omni erroris, aut imperfectionis naevo excipe-
 ret, quod caelestis providentiae peculiare est, humanae vero pos-
 sibilitati impossibile. *Constitut. de Confirmat. ff. ad omn. po-*
pul. in med. pr.

Methodi veniam ab omnibus facile impetrat † modo culpam 40.
 interpolationis tum legum integrarum, tum verborum Legis
 jura non paucis in locis ram insigniter non obscurasset, intri-
 casset & confudisset, quod gravissimè ei succenset Hottoman-
 nus & merito omnes Jcti hanc de re conqveruntur. In antino-
 mias facilis fuit lapsus, quia leges ex scriptis antiquorum Jcto-
 rum truncatim & frustillatim descripserunt Compilatores, qui-
 busdam additis vel detractis Constit. *de Confirm. ff. ad omn. popul.*
 §. 10. facilius quicquam irrepit diversi, aut contrarii, quod saga-
 citatem & industriam Triboniani, tantam laborum mole obruti
 effugerit, ut fortè hic cum Triboniano melius sit Roscium taxare
 quam agere, quod & subveritus Justinianus, passim in Constitu-
 tionibus *de Concept. & Confirmat. ff. &c.* apologiam inferens.

Optandum sane esset † integram illam veterum Jctorum 41.
 Bibliothecam injuriam temporum non obstante, ad nos deferri
 potuisse, ut in casu & sensu legis datae, qua mens fuerit Jctorum
 apertius cognosci posset † Itaq; hoc opus, hic labor est jura ho- 42.
 die interpretantis Jctorum fragmenta ab appendiculis Compila-
 torum subtili Judicio distingvere, ad quod dijudicandum ma-
 ximoperè prodest, habere ex annalibus Caesarum & Jctorum an- 43.
 tiqvorum compertum, sub quibus Caesaribus quiq; Jcti florue-
 runt, cujus rei ignorantia gravissimos peperit Accursio (praeser-
 tim in *hoc tit. de O. 7.* ubi totus erroribus scaturit) & alii antiquis
 Dd. errores. Diligenter pro re hac cognoscenda pervolvendi Tran-
 quillus: Plutarchus: Pomponius laetus: Eusebius-Orosius: Lam-
 pridius: Volaterranus & similes. † Antinomiarum Exempla
 in pandectis & Institutionibus, earundemq; naevos exhibet Ant.

ergo ubicunq; Regni consuetudo viget, merito custodienda est. Prolixius rem hanc in lib. 2. prosequar.

Jure jam præscripto satius esse Justinianus non duxit, nisi & Jus datum docendo in utilitatem Imperii converteretur, † Inutili ergo Veteri docendi Juris ratione Justinianeis novis seu Dupondiis: Papinianistis: *ἀποκατασκευαστικῶν* præscriptâ, abrogatâ d. Constit. *Omnem §. 1. methodum novâ quinquennalem de integro Jure addiscendo Imperiali gratulatione foro & Scholis tradidit §. 2.* Quod tempus quinquennii adhuc retinet Pontifex antequam quempiam, vel ad docendum, vel in foro judicandum aut agendum admittit. *c. fin. ext. de Magistrat.* Cujus imitationem fora secularia & Academia August. Confesl. nisi de eruditione condigna Candidati, aut foro præfecti, alias satis constet, merito insectantur, ut de ineptis Doctorculis, & rædiosa rabularum fece fora & judicia commode purgarentur.

† Hi Rabulæ sunt Jcti quemadmodum Empyrici, Medici, Ritterhusius ait, hisce in Republica nihil esse perniciosius, nihil imperitius in *Novell. part. 9. c. 16. n. 6.* Præter latratum nec eruditionem, nec doctrinam tenere tradit *Zaf. de Jude q. 3. qvæ extat in tom. 5. p. 114.* Atq; esse instar Pfyttacorum Gallorum & Picarum, qui stant in palatiis Dominorum & loquuntur sine intellectu Roman. *singul. 52. n. 2.* Quorumq; imperitia totum mundum destruit & ponit conscientias bonorum Virorum in magno discrimine, conqueritur Bald. *Consil. 6. lib. 4.*

† Hodie quia ad Jus Justinianicum accessit Jus Feudale, Canonicum, recessus imperii, statuta Saxonica & Lubecensia &c. variazq; locorum consuetudines, alii requirunt septennium, alii decennium. Fatendum certè ad Jus plene ediscendum, & sine ullo dubio errore casibus applicandum, integram hominis ætatem infumendam, nec tamen multos assequi, secundum illud Hyppocratis: *Ars longa: Vita brevis: Fertur laudabile.* Salvii Juliani, Jcti adagium: *Et si pedem unum in sepulchro haberem adhuc addiscerem.* Quinquennium hoc ideo præstitutum, ut qui hoc ingenuo labore & studio adhibitò absolvit, præsumatur in Jure doctus, hòc ergo non junctò, solum quinquenni-

es definitionem certam
Hj sunt de libris necromantiam
an ingenio inveniuntur
in istis certis qd hie debet
maie legem continere, Absin
ali sed gradus utiq; p nate
seseunt at aliqvalen pte
dictionem.

quennium non juvat, si nihil studiosus profecit. Non enim considerandum quavdiu quis studuit, sed quam bene, torpore, ignavia, lurationibus nemo fit doctus aut doctor. Tum & ille ut cumq; diligenter studeat, tarde, raro, vel nunquam fit doctus; hic ingenii aptitudine citò, & admodum bene. Ideo dicere solitus est Petrus Faber; quando vidit Institutionem senem, & rudem. Mi Domine tu eris Doctor in altero seculo.

Notandum quod tradunt Dd. † studiosum quinquennio 57. ab Academia absentem, animò ad mercaturam, vel aliud vitæ genus cum studiis non conformi, applicatò, privilegia illius Academicæ amittere. Rebuff. *privileg. 816. n. 3.* Ut si revertatur denuo Juramentum Reçtori præstare & matriculæ inscribi teneatur. *l. 2. C. de primi. ser. l. 3. C. de domestic.* Rebuff. *privileg. 35.* in quo tamen Academicæ cujusq; observantia attendenda est. † Quod etiam studiosus non Doctor neq; bene doctus factus, amittat privilegium suum, etiam quoad collationem sumptuum studiorum causa insumptorum, testatur Horat. Luc. *privileg. 27. in verb. Nono limitæ pag. 105.*

† Ad hanc facilitandam varia à Dd. tentata via est, quæ sæpissime Tyrones devii facti. Fateor minus facile posse à docente methodum certam tradi quam à discente ipso fideli & apto pro ingenii & judicii capacitare apprehendi. Nemo autem præsumat tutò palæstram hanc aggredi, nisi humanioribus literis, Logicæ studio præsertim circa Juventionem & argumentationem locos, Philosophiæ Practicæ & Historiarum cognitione sit bene imbutus. Theoreticæ disciplinæ magnum etiam præstabit ornamentum & adjumentum. Tum & ipsius Theologiæ ac Medicinæ non mediocris cognitio necessaria est. Tum varii namq; nonnunq; ad Jctum deferuntur casus ut in omni scibili se expeditum esse, conveniat. Hisce præmissis & præsuppositis in eo omnes post Franciscum Duaren., Matth. Wesenbecium, Ernest. Cothmannum merito assentiuntur Justiniano, ut vastissimum Juris oceanum trajecturi navim deducant ab Institutionum præcipuâ, quæ quâ compendiosiore via unquam potest, memoriæ ra-

bulis firmiter infigantur. Verum quia jus partim antiqua continet, & in *tit. 6. lib. 4.* actionum requisita pleraque ommissa sunt, pro textus intellectu à Tyronibus primum adhibeatur Theophili versio latina & Græca, qui textum dilucide explicat, postea addantur alii interpretes pauci & boni, notatis simul materiis ex locis parallelis ff. C. & Novellarum. Antiqua debent Tyrones scrutari non ut transfugæ sed exploratores, illud per totum studii tempus agant, ut genuinum Jus ex textibus & bonis interpretibus fideliter & solide hauriant, & ad usum civilem proferant. Didicitis Institutionibus Tituli *de V. S. & R. J.* adungem ediscendi.

Postea specialiter deveniendum est ad ff. & C. & Novell. quibus præmittenda sunt paratitla Cujacii, vel si lubet Scotani Examen & ante omnia Wesenbecii paratitla, cui nemo hactenus præripuit palmam, post alii consulentes, legentes & decidentes Dd. prout cuique sese vel Academiae, vel foro, (ille erit omnium solidissimus,) associare allubescit. Quod dum agit, animum quantum possibile est ab Inutilibus, & aliis affectibus temperet, studio suo officientibus. Studeat eò proposito, ut in arte sua excellere valeat. Proficit in studio à generalioribus ad specialia procedere: Causas legis cum rationibus dubitandi & decidendi studiose, pro ingenii viribus, non aliorum (in quantum valet) opera inquirere: In locis communibus conficendis, sedeq; materialium notanda calamo nunquam parcere: Ingenium memoriam, & linguam doctis conversationibus & Disputationibus exercere & acuerè. Ex quo studiosus efficiet, ut si unius legis solam decisionem factique speciem intellexerit, & definire noverit, innumeros casus pari fere ratione concludere, studiorumque *ἀκμὴν*, benedicente Deo, sperare poterit.

60. Interpretandi Juris rationem † aliam Imperator habere noluit, nisi quæ fieret κατὰ νόμον seu versione latinæ linguæ in Græcam, §. 21. de *Confirmat. ff. ad O. P. §. 12. de Concept. ff.* Et si quis per titulorum subtilitatem, quidpiam adnotare maluerit, concessit

concesit duntaxat *παράτιλα* seu super titulos & paragraphos Indices, & admonitoria, quibus Juris obscuritas & perplexitas enodaretur, & in planum, & perspicuum sensum transponderetur.

† In illa Leonclavius, & Teophilus in Institutionibus exemplum præbuerunt, quarum tersiores nondum prodierunt. Hæc Pacius aliquando promisit in lucem se emissurum, quibus singulas materias in toto jure sub suis distinctis & singulis titulis referret, sed nondum visa. Matthæi Wesenbecii paratitla inter alia propter methodum laudem magnam merent. Laudatissimus labor procul dubio foret ejus, qui methodum hanc in materiis juvaret. Duarenus: Cujacius: Donellus aliâ intentione, partimq; aliâ methodo pleniore sunt. Non dicam de Bartolo, Baldo, Jafone &c. qui integris voluminibus centipondio gravioribus intentioni Justiniani minime sunt suffragati, nec minus alii plures excusatione sua audiendi, quorum commentariis & scriptis fere infinitis, jus miris modis onustum hac nostra ætate factum est, ut jam denuo mole suâ laborare videatur, novoq; fere denuo opus sit Justiniano, qui jus pene inordinatum, tot communium opinionum fluctibus defædatis, confusum, depravationibus processum, Judicum corruptionibus fere eversum, aliisque miris modis debilitatum, ingenuitati, & veritati restitueret.

Subjicit Justinianus in nostra Constitutione §. 7. locum, & Doctores, ubi & à quibus Jura doceri sibi fuerit visum. Loca † studiorum fuerunt tria: *Constantinopolis: Beryths: & Roma*, quæ octo præfecti Professores, duo Constantinopolis; Duo Berythii & quatuor Romæ. Theodosium tamen ante Justinianum utrobique; tantum duos præfecisse apparet, *ex l. un. C. de stud. liberal.* Quæ studiorum loca seu scholæ Illustres Academiæ fuerunt, uti hodie appellantur, ubi literarum studia cum Sacra Jurisprudentia, aliisque facultatibus privatim, ac publice doceri jus sit. Quod omne ita observatum fuit tempore Justiniani dum ille viveret, postea tamen jura, tum docendi & discendi ratio mire confusa fuit, cujus rei uberiores explicationem, & continuationem refert Disputatio sequens.

Nesæ

Ne folium à Typographo linqueretur vacans, has Di-

spurandi gratia adjecimus, Mantissas.

Manuscriptum & Mahem ex. p. 87. Cap.
S. 1. Sar.
2. 8. Berolo. p. 23.

1. Justinianus, Juris nostri civilis felicissimus autor ac curator, quò patre, quà nomen & certam familiam sit oriundus, nondum est compertum, matrem habuit Justini Imperat. sororem ab eo ad imperiù adoptatus.
2. Longobardi num dicti à longis barbibus aut bipennis? Ita vulgariter F. F. *Perperam* secundum Münsterum in *Cosmograph.* l. 4. fol. 147. Postquam forte exierant ex Schonlandia & Gothia in Rugiam, hinc per alios tractus in Pannoniam; exinde à Narsete evocati in Italiam visi delicatulis Italis fuere *longi Bardi* secundum vocab. Italicum *bardo*, quod stupidum significat, truncum ac stipidem, eos tamen addit Münsterus in tam strenuos evasisse bellatores & milites.
3. Septimestris partus legitimus est, ut & octimestris, licet raro sit vitalis, secundum Hippocrat. imo & undecimestris in initio mensis, ultiores regulariter judicantur suspecti.
4. In conjunctione matrimoniali sequuntur omnia fere consistoria computationem Juris Canonici, quanquam dubitandum non sit Juris Civilis multò esse convenientiorem, tam quàm matrimonia, quam successiones.
5. Num pater filio exheredato tutorem possit dare testamentarium? Aff.
6. Num inter tutores danda sit à judice administrationis divisio? Aff. Qui enim negat jura vel spernit, vel ignorat.
7. Num testamentario tutore, transfugâ factò, aut deportatò, legitimus succedat? Neg. Testamentarium oportet naturaliter esse mortuum, interea datur dativus, quæ controversia manifestabitur in Discursu.

T A N T U M.

Ad JOH. PHIL. LANGIUM, à parente, indole, moribus
& eruditione sibi commendatissimum,

*SITHMANNIANAS de dispositione voluminum Juris
civilis theses defendentem.*

Fili! Sic merito te, LANGI, appello, parenti
Cujus sum obstrictus fratris amicitia.
Nec sunt vulgari fraterna hæc vincula nodo
Nexa Unus sensus cor utriusq; regit.

Et regit à teneris procul omni lite ligatos.

Qui fuimus juvenes, hi sumus ecce senes.

Fili, quæ methodo sint scripta volumina legum.

Quæris, Sithmanno ti præeunte viam.

Macte piis ausis! Juris penetralia adire

Pergito. Conatus nobilis ille placet.

Quas juvenis discis leges, vir factus easdem

Exprime, quæ sistit se integritate pater.

JOH. MICRÆLIUS, D.

Ad præstantissimum & literatissimum Respondentem magnâ Industriâ
& virtute ad quævis magna annitentem.

Æneadum Princeps quis major. Quæris? Id ajo
Justinianus is est, Lux; Decus orbis ovans.
Romulæ leges? Quæ Bruti? Publicolæq;?
Quæ Marii? Et Syllæ? Julæ? Anastasæ?

Quæ Constantini? Zenonis? Quæve Leonis?

Quæ Præfectorum? Pluraq; scita virum?

Omnia casâ: Incognita seculo: Inducta sub orbem,

Hic lux: Hic vita est Juris, & omne decus.

Hic Duce stat totus galeatè robore mundus,

Et cessante hujus culmine, quæq; cadent.

Egregium specimen noster nunc LANGIUS offert

Ut monstrat quasvis Justiniani operas.

Tu, tu, quisquis aves Studiosus dici, & haberi

In Jure hæc discas, atq; priora tene,

Quæq; sequentur habe. Tu dilectissime LANGI

Delicium patris: Deliciumq; meum.

Etos Juvenum florens, patriæ spes optima, pergito

In benè sic cæptis digna brabeja ferens.

S. ex paterno fere amore

JOHAN. Submon / I. U. D.

& Profesi, Reg.

Langia.

L Angiade, vis certa patris, nec degener ortus
Arbiter, & curæ pars bene multa mee.
Sunt sua Jura polo, & terris sua Jura tributa:
Et sua sunt aris, & sua Jura focus:
Et sua sunt hortis, & sunt sua Jura Napæis,
Ipsa (quod est mirum) jurag Jura tenent,
Noveris hæc & nosse probas, dum publica mittis
Sigaa, manum docto confociante Viro,
Quid superest? Si Jura tenes, si jurag Juri
Quia decus hinc quondam Jure referte queas.

H. SCHÆVIUS, D. P. Caf. & Prof.

LANGÆUS!

ANGELUS in verso fit nomine LANGÆUS; ergo
ANGELUS ut Juri, ceu prior, addat operam,
ANGELUS in vitâ custos fit, ut ANGELUS ipse
LANGÆUS } in terris, fiat in axe, PRECOR.
Longior }

CASPARUS Boigt / LL. & Phil. Sc

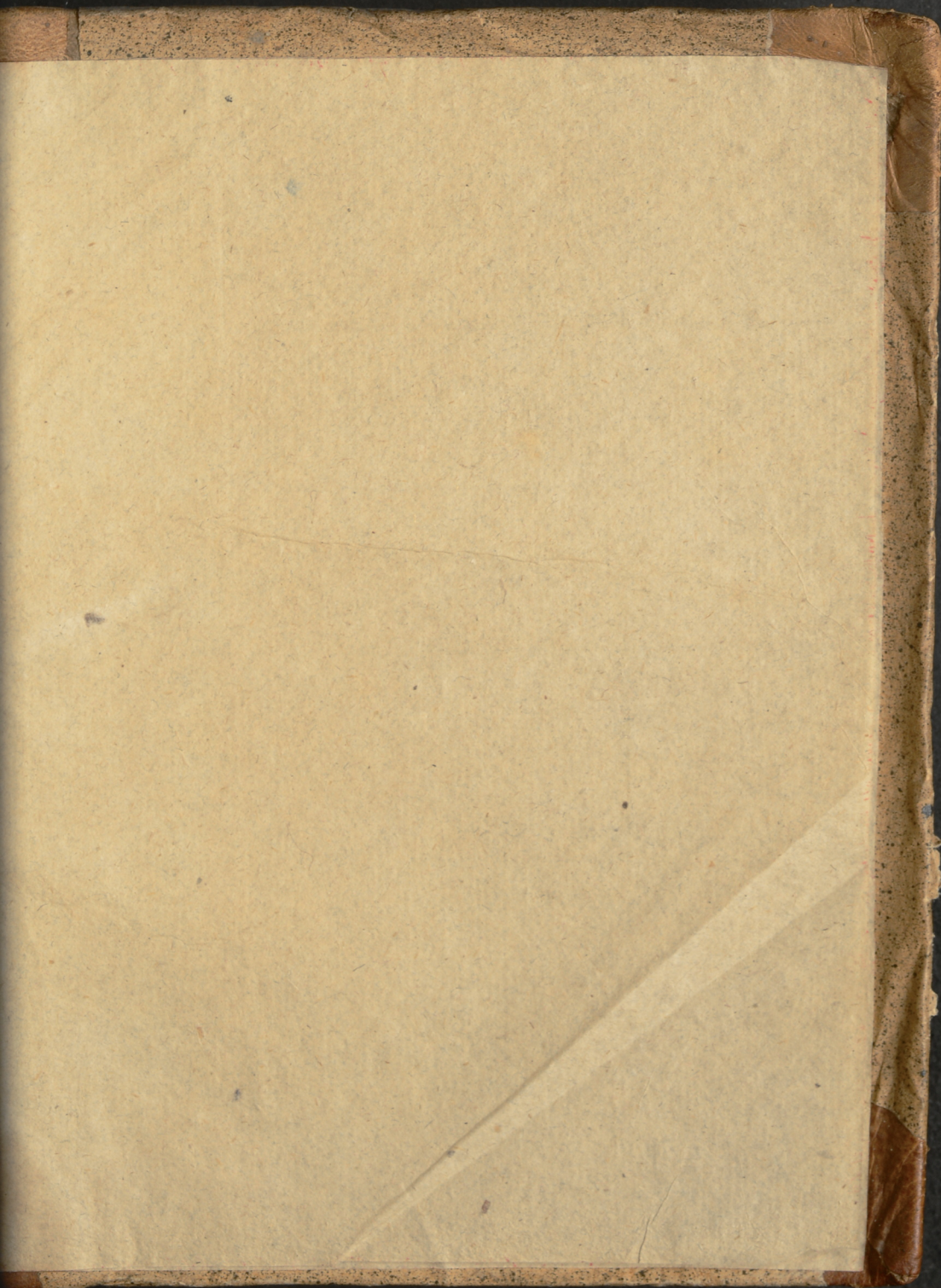
Magna Themis! fas est, laudem conjungere cælo
Mælatæ. Viguit, Semper discumbitur orô.
Illustrans terram. Benè. Nec nã pondera vasti,
Illâ sublata, mundi perfecta vigerent.
Jam florens tum, dulcisoni modulamine cantus
Threjcus ille Orpheus cum secla ferina moveret.
Negle&ã, malè. Nec, quod si non immemor almæ
Medejus Themidos, tactus prurigine lepræ
Tabificâ. Æternæ neptunius incola rupis,
Cum submota Themis, privatur lumine frontis,
Oppletus bacchô. Themidos laus aëra tranat
Æternanda, petitiæ excelsi culmine montis.
Hæc cole, Langiade, cupidus. Sic laude beatum
Omni, laurigeræ te cingere blanda coronæ
Sidera certabant, queis annuit arce lupinâ
Acrocorsiathus. Ovans passim divulgat Eous.

NICOLAUS MILO, SS. Tb. Sc.

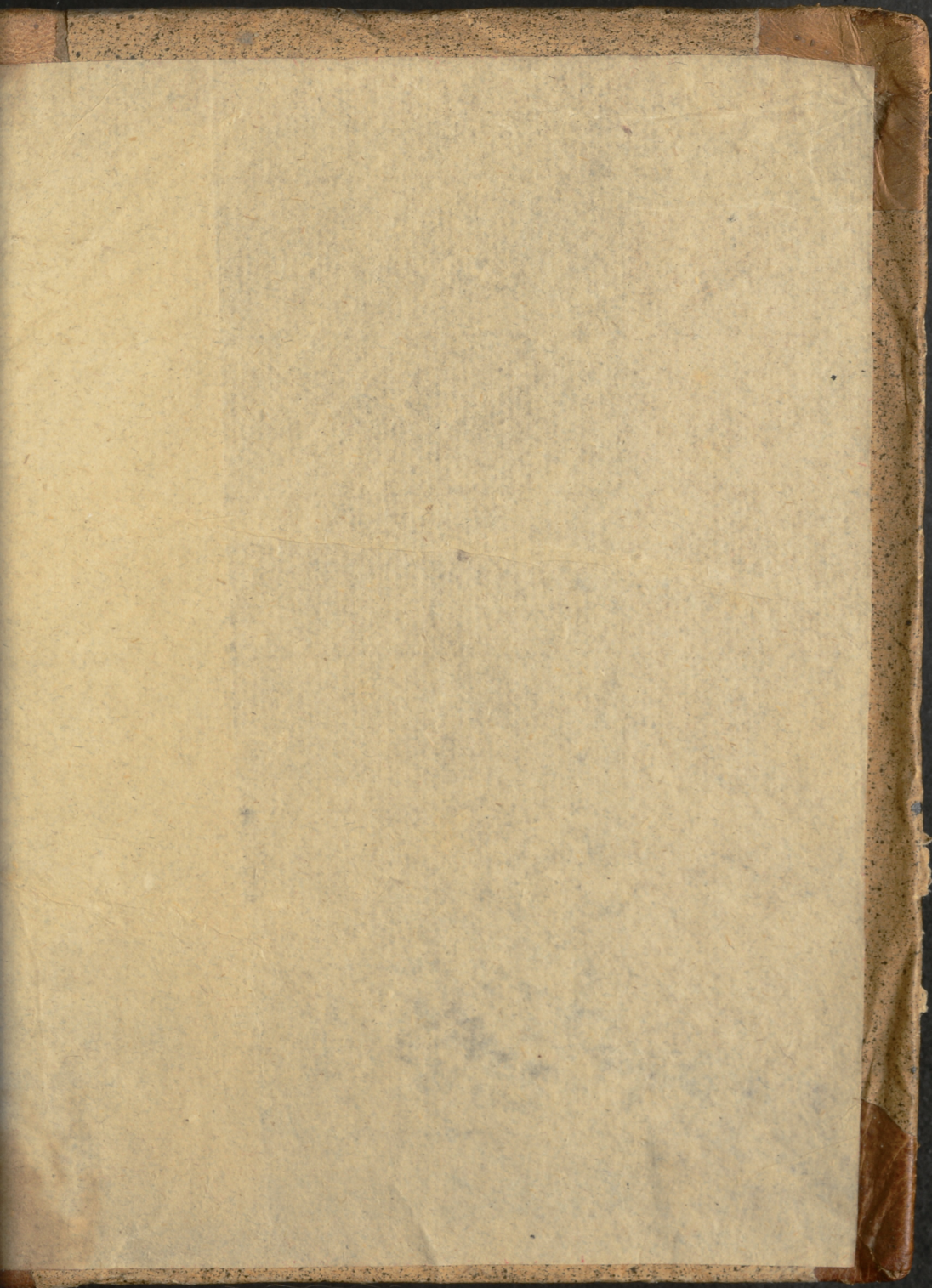
O qui jura mari, & magnum das jura per orbem
Das stolidæ peccati, cunctisq; nepotibus Adam!
O Deus: Astræam nisi nostra in pectora mittis,
Erramus picea velut in caligine noctis,
Hanc Tibi, PHILIPPE, ex imis precor usq; medullis,
Nil sunt divitiæ, ventosa scientia, fama,
Hæc te sola beare potest, licet omnia desint.

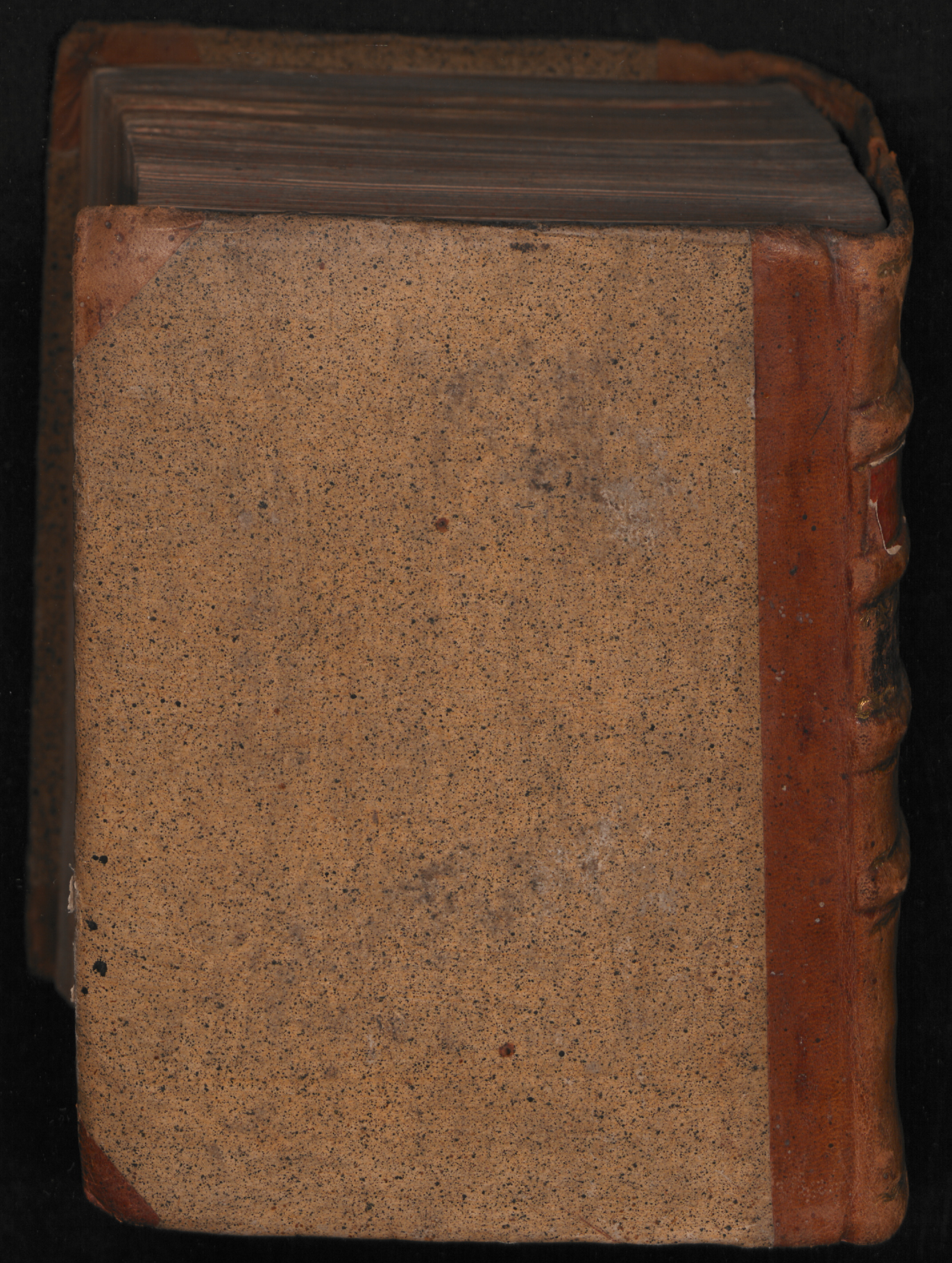
CHRISTIANUS à Labebach / Nob. Pom.

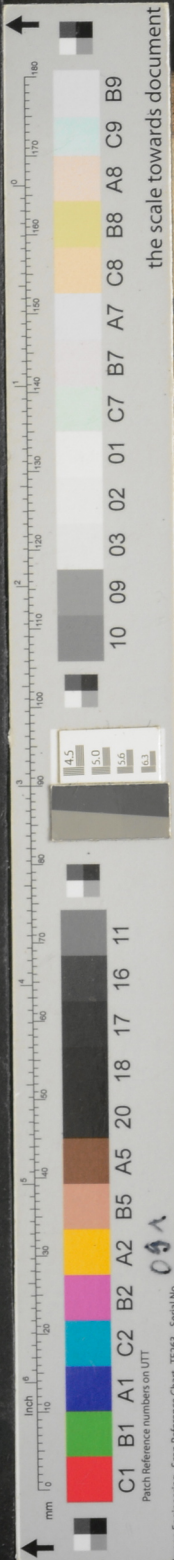
☞(0)☞

the scale towards document

VVLGO DIATO die Klapper-Jagd. 433

§. XI. Quodsi igitur in iudicio petitorio (a) super ipso ita di iure controuersia mouetur, is, cui solum inferior minor, aut media, venatio data est, a nostro uenando se abstinere debet in locis, ubi ferae maioribus. Is autem, qui duntaxat superiori, siue maioribus venatione, tali, vice versa, uti nequit in locis ubi ferae minores, aut mediae, subsistunt. Ratio assequius in promptu est, qui alterius ferae per eiusmodi venationem disturbantur, et in aliena loca extra banerium transfugiunt (b). Non debet autem alteri per

eorum numerus praeter necessitatem non sit augendus, si-
dem id quoque non facile permittitur, ut, praedio, cui
venandi cohaeret, inter plures possessores diuiso, in lo-
vnius iaculatoris, qui ante factam diuisionem fuit, postea
es substituuntur. Vid. Mandata Regis Prussiae d. 9. Maj.
4. d. 10. April. 1709. d. 8. Mart. 1712.

Actiones, quibus partes litigantes in iudicio petitorio ex-
antur, sunt Confessoria et Negatoria utilis.

Audiamus ante, quam ulterius progredimur, ipsosmet ve-
res, quibus potissimum in sua arte credendum est. Huc
me faciunt tria luculenta testimonia, quae sequentibus
s concepta sunt:

Steuer der Wahrheit attestire ich Endes, Unterschriebener
l. Schwarzburgischer Ober-Förster hiermit auf Begehren,
das so genannte Klappern oder Klapper-Jagen, wenn
nehm.

E